عنوان

از کلاس تا جامعه: تأثیر کارورزی پزشکی اجتماعی بر نگرش و عملکرد کارورزان

نویسندگان: سید فهیم ایراندوست[1]*، رعنا حسینی[1]، حمیدرضا آقادزاده[2]

[1] گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه، ارومیه، ایران.
[2] فارغ التحصیل پزشکی عمومی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ارومیه، ارومیه، ایران.
* نویسنده مسؤل: سید فهیم ایراندوست Fahim.irandost@gmail.com

مقدمه: آموزش پزشکی اجتماعی با تأکید بر تعیین‌کننده‌های اجتماعی سلامت و آموزش جامعه‌محور، نقش مهمی در تربیت پزشکان پاسخ‌گو به نیازهای واقعی جامعه دارد. با وجود اهمیت این رویکرد، شواهد بومی درباره تأثیر دوره کارورزی پزشکی اجتماعی بر نگرش و عملکرد کارورزان، به‌ویژه در استان آذربایجان غربی، محدود است. ازاین‌رو، بررسی تأثیر این دوره می‌تواند در ارزیابی و بهبود برنامه‌های آموزش پزشکی و تقویت رویکرد اجتماعی پزشکان مؤثر باشد.

روش کار

مدیریت نگرش و عملکرد کارورزان: از طراحی تا تحلیل

۱ طرح مطالعه

- نوع مطالعه: نیمه‌تجربی (Quasi-Experimental) با طرح قبل و بعد
- محل اجرا: دانشگاه علوم پزشکی ارومیه
- سال اجرا: ۱۴۰۳
- کد اخلاق: IR.UMSU.REC.1403.188

۲ نمونه و ابزار

- نمونه‌گیری: تمام‌شماری از کلیه کارورزان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه (ورود به فیلد پزشکی اجتماعی در سال ۱۴۰۳)
- حذف موارد: پرسشنامه ناقص یا عدم تمایل به مشارکت
- گردآوری داده‌ها: در دو مرحله: پیش‌آزمون (قبل از دوره) و پس‌آزمون (بعد از دوره)
- ابزار: پرسشنامه نگرش جلیلی و همکاران — ۲۷ سؤال — در سه حیطه: شناختی، عاطفی، عملکردی
- نمره‌گذاری: طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت — نمره بالاتر = نگرش مطلوب‌تر
- پایایی ابزار: آلفای کرونباخ: ۰/۸۵ (پیش‌آزمون) ۰/۸۵ (پس‌آزمون)

۳ تجزیه و تحلیل داده‌ها

- نرم‌افزار: SPSS 27
- آمار توصیفی: فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار
- بررسی نرمال بودن داده‌ها: آزمون شاپیرو- ویلک
- مقایسه پیش و پس‌آزمون: t زوجی یا ویلکاکسون (بر اساس توزیع داده‌ها)
- رابطه سن و تغییرات نمرات: ضریب همبستگی اسپیرمن
- مقایسه گروه‌های جمعیت‌شناختی: من-ویتنی U و کروسکال-والیس
- سطح معناداری: P < ۰/۰۵

۴ ملاحظات اخلاقی

- اخذ مجوز: از کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی ارومیه (IR.UMSU.REC.1403.188)
- رضایت آگاهانه: دریافت رضایت کتبی از شرکت‌کنندگان
- امکان انصراف: در هر زمان
- حفظ محرمانگی: اطلاعات و عدم انتشار مشخصات هویتی
- گزارش نتایج: به‌صورت گروهی و بدون اطلاعات شناسایی‌کننده

مقایسه نگرش ← پس‌آزمون ← دوره پزشکی اجتماعی ← پیش‌آزمون ← کارورزان پزشکی

از کلاس تا جامعه

با رویکردی علمی، برای پزشکانی پاسخ‌گو به نیازهای واقعی جامعه

یافته‌ها

حیطه عملکردی

حیطه عاطفی

$p < 0.001$ | $d = 1.717$

افزایش معنادار نمره و اندازه اثر بزرگ

حیطه شناختی

$p < 0.001$ | $d = 1.586$

افزایش معنادار نمره و اندازه اثر بزرگ

عدم ارتباط معنادار با سایر متغیرها

محل سکونت — وضعیت تأهل — جنسیت — سن

ارتباط معناداری با تغییرات نمرات مشاهده نشد.

تأثیر وضعیت شغلی بر بهبود نمرات

نتیجه گیری

همسو با شواهد مطالعات پیشین

نتایج با پژوهش‌های قبلی در زمینه آموزش‌های جامعه‌محور و عملی همسو است و نشان می‌دهد این دوره می‌تواند علاوه بر انتقال دانش، به تقویت نگرش حرفه‌ای و مهارت‌های عملی نیز کمک کند.

جمع‌بندی

کارورزی پزشکی اجتماعی به طور مؤثر، دانش، نگرش و مهارت‌های عملکردی دانشجویان را ارتقا می‌دهد.

تداوم و تقویت این دوره در برنامه آموزش پزشکی توصیه می‌شود.

پیشنهادها

- مطالعات چندمرکزی و کنترل‌شده
- پژوهش‌های طولی
- بررسی کیفی دلایل موفقیت دانشجویان شاغل
- تحلیل هزینه-فایده

محدودیت‌ها

- تک‌مرکزی بودن مطالعه
- عدم وجود گروه کنترل
- نبود پیگیری بلندمدت
- عدم ارائه جزئیات کامل دوره آموزشی